

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Égy óra	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Feladv. szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiliteva (Zápolya) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 24

Kiadóhivatali telefonszáma 21

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS ÜNNEPEK UTANI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerck, 1922.

Ll. évfolyam, 15. szám.

Szombat, január 21.

A király esküvője.

Beogradi tudósítónk jelentése.

Beograd, jan. 19.

A bukaresti „Epocha” jelenti, hogy Mária hercegnő öfenségének Alexander király öfelségével való esküvője a husvétii ünnepekre van megállapítva. Remélik, hogy ez alatt az idő alatt az új királyi palota berendezési munkálatai is elkészülnek. Az esküvő Beogradban lesz és azon résztvesz az egész román királyi család.

A szkupstina pénteki ülése.

Beogradi tudósítónk jelentése.

Beograd, jan. 19.

Dr. Ribár házelnök a szkupstina következő ülést péntek délutánra hívta össze. A kormány deklarációjára feletti vita még nem fejeződött be és így ez volna holnap is napirenden, azonban a házszabályok rendelkezései szerint péntek az interpellációk napja lévén, a kormány deklarációjára feletti vitát csak szombaton folytatják. A szkupstina pénteki ülésén így az interpellációkat veszik elő.

A külügyminiszter prágai útja.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, jan. 19.

Ninesity szerb külügyminiszter legközelebb Prágába utazik, ahol meghívja Massaryk köztársasági elnököt Alexander király esküvőjére. Valószínű, hogy Massaryk a meghívásnak eleget tesz. A külügyminiszter útját megszakítva, egy napot Wienben tölt.

Enver pasát elfogták az oroszok.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, jan. 19.

Egy konstantinápolyi távirat híriül hozza, hogy Enver pasát az oroszok a Kaukázusban elfogták és kiszolgáltatják a Kemalista-kormányoknak.

Külügyi bizottságot létesítenek.

A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése.

Beograd, jan. 19.

Parlamentii körökben, de különösen az ellenzéki képviselők klubjaiban napok óta mind erősebben nyilvánul meg az a kívánság, hogy a parlament egyéb bizottságai mellett egy külön külügyi bizottságot szervezzenek, amelyben az egyes pártok nagyságuk arányában lesznek képviselve és amelynek az volna a célja, hogy az összes külügyi kérdésekben összeköttetést tartson fenn a parlament és a külügyminisztérium között.

A külügyi bizottság szervezésének kérdéséről most már a demokrata képviselők klubjában is tárgyaltak és ott az eszmét igen sok képviselő rokonszenvvel fogadta. A demokrata-klub utolsó ülésén behatóan foglalkozott a külügyi bizottság létesítésének eszméjével, döntést nem hozott, de állítólag felhatalmazást adott a pártbeli minisztereknek, hogy a kérdést tárgyalják meg radikális miniszterekkel.

Az SHS. állam és Bulgária közeledése.

Beogradi tudósítónk jelentése.

Beograd, jan. 19.

Dr. Ivanity Momesilo radikális-párti képviselő, Protity Sztoján legközelebbi híve váratlanul Szófiába utazott. Politikai körökben azt hiszik, hogy dr. Ivanity utazásának célja az államunk és Bulgária között való közeledés lehetőségeiről tájékozódni. Ivanity dr. állítólag elutazása előtt találkozott s hosszasan tárgyalt Radittyal. Maga Pasity is tudott Ivanity utazásáról, mert Protity, aki az utóbbi időben különösen közeledik Pasityhoz, egy találkozásuk alkalmával közölte azt Pasity miniszterelnökkel.

Beteg a pápa.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, jan. 19.

XV. Benedek pápa súlyos betegségbe esett. Láza 39-9 fok. Kezelőorvosai komplikációktól tartanak.

Magyarország megkapta a genuai konferenciára a meghívást.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, jan. 19.

A nemzetgyűlés tegnapi ülésén Bánffy Miklós gróf külügyminiszter bejelentette, hogy az olasz kormány meghívása a genuai konferenciára megérkezett a magyar kormányhoz. Teljes mértékben átérzi a genuai konferencia fontosságát, éppen ezért a fontos meghívást a nemzetgyűlésnek azonnal bejelenti. Bánffy külügyminiszter ezután a nemzetgyűlés általános helyeslése közepette rámutatott a konferencia jelentőségére, mert az a gyenge államok védelmét is céljával kitzte, majd ismertette a konferencia programját, amely megegyezik Lloyd George memorandumának szövegével.

Budapest, jan. 19.

Magyarországot a genuai konferencián valószínűleg Bánffy Miklós gróf külügyminiszter képviseli egy pénzügyi szakértő társaságában.

TÖZSDE

Január 19

Zürich. (Zárlat.) De vizák: Berlin 270, Newyork 515, London 2173, Páris 4220, Milano 2245, Prága 870, Budapest 67 és fél, Zagreb 175, Varsó 17, Wien 16.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 272.5, Newyork 565, London 2174, Páris 4200, Milano 2240, Prága 870, Budapest 67.5, Zagreb 180, Wien 16.

Budapest. (Nyitás.) Napoleon 2820, Dollár 75, Márka 393, Osztrák korona 9-8, Rubel 63, Lei 555, Szokol 1313, Dinár 1005.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Napoleon 2670, Font 3025, Dollár 715, Francia frank 5721, Lengyel márka 21, Német márka 380, Lira 2975, Osztrák korona 10, Rubel 69, Lei 545, Szokol 1260, Svájci frank 144, Dinár 910.

De vizák: London 30, Páris 5950, Newyork 715, Berlin 380, Milano 3075, Prága 1275, Zürich 141, Wien 09, Zagreb 245, Varsó 27 és fél.

A klerikális-párt csatlakozik a horvát blokkhoz?

Beogradi tudósítónk jelentése.

Beograd, jan. 19.

A „Novosti” mai esti lapjában írja:

Politikai körökben arról beszélnek, hogy a klerikális-párt horvát tagjai azt követelik, hogy pártjuk a horvát blokkba lépjen. Állítólag Korosec dr. is hozzájárult a tervhez, csak követelni fogja a horvát blokktól, hogy pozitív programot adjon. A javaslat a szlovén klerikálisok körében ellenállásra talált, ezt azonban le tudják szerelni. Eszerint írja a „Novosti” — a szkupstina esetleg rövidesen újra apadni fog huszonnyele taggal.

Németország fizet.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, jan. 19.

A jóvátételi bizottság közzétette, hogy a bizottság január 13-iki cannesi határozatának megfelelően Németország ma idegen valutában harmincegy millió aranymárkának megfelelő összeget fizetett be a jóvátételi bizottság által megjelölt bankban.

Burgenlandi küldöttség Schober kancellárnál.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, jan. 19.

Gruber Miklós képviselő vezetésével nyugatmagyarországi küldöttség járt Schober kancellárnál és kérte közbenjárását, hogy csatlakoztassák Burgenlandot teljes egészében a szövetségi államhoz. Schober kijelentette, hogy Burgenland saját belátása szerint fog dönteni jövőjéről. A szabad állam elve Burgenlandra érvényben van és önrendelkezési jogát megóvják.

Nesze neked béke.

Wien, jan. 19.

A cseh hadügyminiszter megbízható értesülés szerint azzal a tervvel foglalkozik, hogy a közel-jövőben nagybombentyűs tankot szerez be.

A jó valuta is rossz üzlet.

A cseh ipar válsága

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, jan. 19.

A „Maerisch-Ostrauer Morgen Zeitung” szerint a cseh korona magas árfolyama következtében a csehországi nehéz fémipar helyzete annyira súlyosbodott, hogy számos üzem kénytelen lesz munkaidejét erősen megrövidíteni és munkáslétszámát lényegesen leszállítani.

Nemzetközi szocialista-értekezlet.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, jan. 19.

Stanning, a szocialdemokrata-párt elnöke levelet írt Hendersonnak, az angol munkás-párt elnökének, amelyben felszólítja a munkás-pártot, hogy a genuai értekezlet előtt hívják össze a nemzetközi szocialista értekezletet.

Lemond az angol külügy-miniszter.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, jan. 19.

A párisi lapok azt írják, hogy Curson angol külügyminiszter rövidesen megvált a külügyi tőrcától. Utódja lord Derby, a volt angol nagykövét lesz.

A szovjet nem enged.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Moszkva, jan. 19.

A szovjet kormányzótanács január tizenhatodikán kezdte meg üléseit. Trotzki a nemzetközi helyzetről beszélt. Beszédében kijelentette, hogy miután a franciák kísérleteket tesznek, hogy a környező államokat Oroszország ellen hangolják, a szovjet köztársaság védelmét tovább kell fejleszteni.

Az angol csapatok elhagyják Írországot.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, jan. 19.

Tíz angol gyalogszászlóalj parancsot kapott, hogy haladéktalanul hagyják el Írország területét. Ezzel megkezdődött Írországnak az angol csapatok részéről való kiűritése.

Zita nem maradhat Svájcban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Zürich, jan. 19.

A „Bazeler Nachrichten” szerint a svájci szövetségtanács közölte Zítával, hogy három nappal azután, hogy fia orvosilag megállapíthatóan a veszélyen túl van, tartozik elhagyni Svájc területét.

Külön tárgyal Anglia és Franciaország.

A genuai konferencia programja.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, jan. 19.

Franciaország és Anglia között megindultak a tárgyalások a genuai konferenciára vonatkozólag, ahol behatóan tárgyalják Oroszország gazdasági újjáépítésének problémáját, valamint a német jóvátételre vonatkozó javaslatokat. Ha a megegyezés létrejön, úgy Anglia elengedi Franciaországnak veleszemben fennálló tartozásai egyharmad részét, amely ötszázhetven millió fontot tesz ki, ha Franciaország Németországnak ugyanilyen nagy összeget elenged.

Páris, jan. 19.

Poincaré miniszterelnök a jövő héten Londonba megy, hogy Lloyd Georgeval a francia-angol garancia-szerződésről és a legfelsőbb tanácsnak az orosz kérdés ügyében való egybehívásáról tanácskozzék.

Róma, jan. 19.

Poincaré francia miniszterelnök hivatalba lépése alkalmával táviratot küldött Bonomi olasz miniszterelnöknek és abban kijelentette, hogy Franciaországot és Olaszországot a békében épp oly szoros barátságban óhajtaná látni, mint a háborúban.

Az olasz külügyminiszter nyilatkozata az európai helyzetről.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jan. 19.

Della Toretta olasz külügyminiszter Cannesból való visszatérése alkalmából olasz újságírók előtt a következő nyilatkozatot tette:

A kormányválság Franciaországban épp akkor következett be, amikor meg kellett volna állapodni a jóvátétel kérdésében. A perfektláshoz már csak Franciaország hozzájárulása hiányzott. Az európai rekonstrukcióra vonatkozó határozatok így is már majdnem véglegesek. Genfben az összes hatalmak képviselve lesznek. A megállapodások szerint ezen értekezletre már szétküldik rövidesen a meghívókat.

Oroszország is kap meghívást, de a már előzetesen megállapított feltételek mellett, a meghívás maga pedig nem jelenti még az orosz szovjet elismerését. A kishatalmak két-két delegátust küldenek, a nagyhatalmak pedig három vagy öt megbízottat. A francia krízisnek nem szabad elvennie egy kormány bátorságát sem és nem változtathat semmi esetre azokon az általános direktívákon, amelyeket a mai helyzet szükségessége diktál. Az új francia kormány megalakulása után a legfőbb tanács most újra összeül és meg fogja tárgyalni a keleti kérdést.

A magyar választójog.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, jan. 19.

Klebsberg Kunó gróf belügyminiszter választójogi javaslatát ma bemutatja a kormányzónak. Pénteken a minisztertanács elé viszi. Szombaton az ellenzéki képviselőket hívja össze és felolvassa nekik a javaslatot. A Ház elé hétfőn terjeszti be.

Budapest, jan. 19.

Ma délelőtti kezdték meg a miniszterelnöknél a kormányparti képviselők informálása végett a választójogi törvénytervezet felolvasását. Az értekezletet a miniszterelnök nyitotta meg, Klebsberg Kunó gróf belügyminiszter pedig ismertette a választójogi reformról szóló javaslatát.

A tervezet szerint választójoga minden férfinak van, aki tiz éve magyar állampolgár, két év óta egy helyben lakik, huszonegyedik életévét betöltötte és négy elemít végzett. A régi jogon választójogot gyakorolnának mindazok, akiket az 1918. évi választói névjegyzékbe felvettek. Ilyenformán az ország férfilakosságának hetvenhét egész háromtized százaléka választó, körülbelül tehát másfélmillió ember.

A nőknél a főkéllék a harminc éves korhatár. Háromgyermekes

esaládanya is lehet választó, abban az esetben, ha a legkisebb gyermek legalább hat éves. Nyolc középiskolát végzett, önálló keresettel bíró nők, végül főiskolát végzett férfi felesége szintén választó.

A kisebb választókerületeket megszüntetik. Budapesten a lajstromos szavazást honosítják meg, hogy a kisebbség megfelelő képviselőhöz jusson. Budapesten és a törvényhatósági joggal felruházott városokban a választás titkos, más helységeken nyilvános.

A magyar-osztrák tárgyalások.

Wien, jan. 19.

A magyar-osztrák tárgyalások kedvező lefolyásnak. A kereskedelmi politikai tárgyalásokat majdnem befejezték. A forgalmi kérdésben három-négy nap alatt teljes megegyezésre jutnak. Sokkal lassabban haladnak azonban a pénzügyi kérdésben folytatott tárgyalások. Főképpen az osztrák tulajdonban lévő magyar hadikölcsönök és ezek kamatai adnak okot a vitára. A tárgyalások kedvező menete esetén Magyarország magára vállalja az osztrák tulajdonban lévő hadikölcsönök kamatainak fizetését.

A becskerekeli detektív központot megszüntették.

Három detektív csoport működik a Bánátban.

Beeskerek, jan. 19.

A „Torontál” egyik régebbi számában megírtuk, hogy a vajdasági titkosrendőrségeket rövidesen feloszlatták és alkalmazottaikat átveszik a határrendőrség szolgálatába, amint erre nézve az előkészítés munkálatai befejeződnek. Annakidején közöltük Mihalesity Zsárkónak, a bánáti központ főnökének nyilatkozatát, amelyben a detektívönök kijelentette, hogy részletes rendelet eddig még nem érkezett, valószínű azonban, hogy rövidesen megkapják a központ megszüntetéséről szóló határozatokat, de addig is, amíg ez meg nem történik, a teljes létszám mellett működnek.

Azóta mintegy két hét mulott el. Mihalesity Zsárkó detektívönök Beogradba utazott, közbenjárásának eredményéről azonban még mai napig sem érkezett semmi híradás a becskerekeli központhoz, melynek nagyszámu alkalmazottai érthető izgalommal várták a döntést. A napokban kapta végre kézhez a becskerekeli központ a miniszteri rendeletet, mely kimondja, hogy a központot megszüntetik s annak helyébe a Bánát három városában: Veliki Beeskereken, Velika Kikindán és Vrsacon titkosrendőrségi csoportokat létesítenek. A rendelet másik része kifejti, hogy a Bánát, Bácska és Baranya összes detektív-csoportjai a suboticei igazgatóság alá tartoznak s mint feljebbvalói hatóságnak, annak utasítása szerint kell működniök.

A „Torontál” munkatársa felkereste a vármegyei háza földszintjén lévő csoportirodát s kérdést intézett a csoportvezetőhöz, Milán Velimirovhoz a bánáti csoportok felállítására és működésére vonatkozólag.

— A rendelet a központ megszüntetésére vonatkozólag — mondotta Velimirov — tényleg megérkezett és annak intencióihoz híven eslekedtünk is. A becskerekeli detektívtestület mint központ feloszlott és esupán mint csoport kezd meg, illetve folytatja működését. Bánátban három detektívcsoporthoz áll az állam és a közrend szolgálatában, még pedig Beeskereken, Kikindán és Vrsacon. A becskerekinek én vagyok a csoportvezetője, a Kikindának Iljin Ráda, a vrsacinak pedig Stefanovity Gyuró. Amennyire lehetett, igyekeztünk a régi, kipróbált detektíveket átvenni és alkalmazni a csoportokban, a sok embert azonban nem lehetett elhelyezni és így bizony néhány állás nélkül maradt. A Vojvodina területén lévő valamennyi csoportok és titkosrendőrségi szervek a suboticei főnökség alá tartoznak.

A detektív központ megszünése roppant kellemetlenül érinti azokat a tisztviselőket, akik a létszámredukálás folytán állásukat veszítették. Ezek most a legrosszabb időben, tél- viz idején állanak kereset nélkül.

Megindul a Beograd—Panesevo közötti hajójárat. Beogradi tudósítónk jelenti telefonon, hogy január 20-ikától kezdve újra megindul a beograd—panesevói hajójárat. Beogradból a hajó 7 és fél egy órakor indul Panesevóra, onnan pedig fél tiz és délután négy órakor indul Beograd felé.

A lanai egyezmény alkotmányválságot idézett elő Ausztriában.

Beszélgetés Hugelman szövetségi tanácsossal, a republikánus keresztény-szocialista csoport vezérével.

A Torontól wieni szerkesztőségétől.

Wien, jan. 19.

A lanai egyezmény azoknak adott igazat, akik az események elé pesszimista szemmel néztek és úgy vélekedtek, hogy a csehakkal kötött megállapodások súlyos komplikációkat fognak okozni Ausztria belpolitikai életében. A nagynémetek állásfoglalása véglegesnek látszik és valószínűtlen, hogy Weber belügyminiszter, a párt képviselője a kormányban visszavonná lemondását. Schober kancellár kormányát a keresztényszocialisták és nagynémetek támogatták az ellenzékben lévő szociáldemokratákkal szemben. A koalíció a nagynémetek kiválásával felborult és a keresztényszocialisták abszolút többségével nem rendelkezvén, képtelenek egyedül kormányzó többséget alkotni. A szociáldemokraták ugyan valószínűleg meg fogják szavazni a lanai egyezményt hiszen az betetőzte annak a munkának, amelyet Renner kezdett meg, a továbbiakra vonatkozólag azonban igen bajos lesz együttműködést létesíteni a szocialistákkal, máj pedig Schober kancellár igen szeretne egy szociáldemokrata-keresztényszocialista koalíciót összehozni és ennek segítségével és támogatásával kormányozni. Ez azonban igen bajosan fog menni, mert a szociáldemokraták jobbszeretnek a nemzetgyűlés feloszlását. Az új választásoktól ugyanis azt remélik, hogy a párt többségben jutna be a parlamentbe és akkor esetleg egyedül vehetné át a kormányzást. Schober kancellár tudva ezt, nem erre a kártyára tette fel egyedül további sorsát, hanem egy ügyes sakkhuzással akarja a nagynémeteket ismét megnyerni a maga számára. Az a terve ugyanis, hogy a lehető leg hamarabb tető alá hozza a most folyó magyar-osztrák gazdasági tárgyalásokat és a két egyezményt, a lanait és a wienit egyidőben terjeszti a nemzetgyűlés elé. Kétséges azonban, hogy a nagynémeteket ezzel most már meglehet nyerni, mert a nyugatmagyarországi események miatt igen el vannak keseredve Magyarország ellen és Magyarországba senkinek látják immár azt az államot, amely Csehország törekvéseit önzetlenül ellensúlyozni tudná és kívánna a német nép egysége érdekében. Az utóbbi órákban egyébként Schober kancellár pozíciója még jobban megingott. A nagynémeteken kívül ugyanis a keresztényszocialisták egy része határozottan állást foglalt a lanai egyezmény ellen. A keresztényszocialisták baloldali csoportja, mely Hugelman szövetségi tanácsosnak, a Deutsches Volksblatt főszerkesztőjének vezetésével áll, tudni sem akar a Csehszlovákiával való egyezményről és a dunai konföderáció helyett a Németországhoz való csatlakozás a célja. Ez a frakció, amelyhez az

Uj tervek a városházán.

Takarékpénztárt alapít a város. — A városi kertészet fejlesztése. — Harminc hold földet kapnak az agrárreformtól.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, jan. 19.

Ujévi számunkban, amikor egy hosszabb cikkben elírtuk a múlt évet, sok baját, keserűségét, többek között azt is elpanaszoltuk, hogy a városfejlesztés és gazdálkodás megelégszik az eddigiekkel s nem igyekezik eléggé Beeskereket, a Bánát központját gazdagítani, fejleszteni és szépíteni. Megírtuk azt is, hogy nem szenved itt senki ötlethiányban, ezernyi gondolat és sok-sok életre való terv várja a keresztülvitelt, megvalósulását, hanem a kivitelben, a megalkotásában van valami, ami mindent hátráltatott és emiatt legtöbbször fiókokban letecskült a jövő Beeskerek egy-egy gondosan papírra vetett darabja.

A mostani év, mely elé oly nagy várakozással tekintettünk, biztatóbban indul. Még alig érünk az első hónap végére s máris könnytelenek vagyunk cáfolni. Örömmel tesszük. A város polgármestere, Alekszty Bogolyub egész sereg érdekes terv keresztülvitelével foglalkozik, amik, ha megvalósulása elé nem gördülnek akadályok s így napvilágot láthatnak, csak jó hatással lesznek a város jövőre sorsára. Tegnap számunkban is megírtuk Alekszty polgármester tervét, amellyel a diákságot a kertészkedésre és földművelésre kívánja oktadni és velük ezt a jól jövedelmező foglalkozási ágat megkedveltetni s ma már újabb akciójáról számolhatunk be.

A tegnap délelőtt tartott tanácsülésen ugyanis Alekszty Bogolyub polgármester előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a város szegényebb sorsu polgárainak érdekében városi takarékpénztárt alapítsanak, mely a kisiparosoknak, kiskereskedőknek és földműveseknek csekély százalék mellett hitelt folyósítana. A polgármester hangoztatta, hogy erre feltétlenül szükség van, mert a bankok ma nem adnak pénzkölcsönöket, mert még az a tőke is lép-ten-nyomon kevésnek bizonyul, ami

ismertebb keresztényszocialista párt vezeték közül Hugelman professzoron kívül Nataja Henrik volt államtitkár, nemzeti tanácsos, Gimpel nemzeti tanácsos, valamint a tiroli, stájer és salzburgi keresztényszocialista képviselők és végül a párt egyik legkimagaslóbb és legnagyobb tekintélyű tagja, Hauser prelátus, felsőausztriai tartományfőnök tartoznak, szintén élénk agítációt kezdett a lanai egyezmény ellen. Meglehet, hogy a mozgalom több résztvevőit Seipel prelátus, a párt elnöke a pártfegyelem jelszavával letudja szerelni, azonban a Csehszlovákiában való szerződésnek a keresztényszocialisták táborából is nagy ellenzéke lesz. A republikánus keresztényszocialisták vezére,

hirtokukban van. Másrészt ha adnak is hitelt, a mai időkben nem nyújthatják azt kis százalék mellett, míg egy városi bank három-négy százalék mellett is dolgozhat, mert csak arra kell törekednie, hogy az alkalmazottak fizetése és egyéb adminisztrációs költségei megtérüljenek. A bankoknak sem lesz kifogásuk a városi takarékpénztár ellen, mert általa nincs károsodásuk.

A polgármester második nagyszabású terve a városi kertészet fejlesztése és nagyobbitása. A városi kertészet jelenleg a város belterületén a Bajza-utcában fekszik, szűk területen, a természeti segéd-eszközök hiányában, így a mostani helyén képtelen tovább fejlődni. A polgármester tehát más megfelelő helyet keresett a városi kertészet eljaira. Talált is a volt kincstári erdő területén, a Béga folyó mellett egy tizenöt hektár nagyságú földdarabot, mely nagyszerű fekvésnél és földjének jóságánál fogva leginkább volna kertészetre alkalmas. Ezt a kisméretű területet megveszik az államtól és rövidesen már meg is kezdődhetnek rajta az előmunkálatok. A virágkertészetet kívül gyümölcsfa és sorfa iskolát ültetnek és gyümölcsöt és szőlőt termelnek. Azonkívül magvak termelésével, illetve exportálásával fognak foglalkozni. A gyümölcstermést Beeskerek polgársága nagyon olesó áron vásárolhatja, mindig természetesen olesóbban, mint amilyen a piaci ár.

Végül az agrárreformtól harminc hold földet kap a város, amelyet zabbal, müharral és egyéb takarmánnyal vetnek be. A földet háziilag megműveltetik, a termést pedig a városi előfogatos lovak etetésére fogják felhasználni.

Mindhárom terv a komoly megvalósulás stádiumában van. Még csak rövid ideig tart s mind a három meglesz. Szép és biztató kezdet az ujév első hónapjában.

Hugelman szövetségi tanácsos, a frakció állásfoglalásának okairól a következő nyilatkozatot tette a „Torontál” wieni szerkesztője előtt:

— Igaztalan és antidemokratikus dolog volna tagadni, hogy az ugynevezett lanai szerződés súlyos parlamenti krízisbe döntötte az országot. A keresztényszocialista-párt elnöke, Seipel dr. nemzetgyűlési képviselő néhány nap előtt kijelentette, hogy a szerződés abban a formájában, ahogy eliben került, minden egyéb nek mondható, csak szépek nem. Ezt az ítéletet szeretném erősen aláhozni. Teljesen kizárt dolog, hogy az osztrák politika olyan irányban orientálódjék, amely egy olyan állam vezetésével áll, amely a németeket határai között elnyom-

ja. Másrészt azért is szükséges, hogy a Csehszlovákiával kötött szerződés kiegészüljön, illetőleg paralizálódjék egy, az ellenkező irányban kötött szerződéssel. Amilyen természetes az, hogy Csehszlovákiával szemben is teljesíteniünk kell népjogi kötelezettségeinket, épp olyan természetes, hogy nem szabad kezüket semminemű irányban megkötöni és tovább kell folytatni a propagandát a csehországi németek örendelkezése érdekében is. Ha ebben a két kérdésben megkaptuk a szükséges garanciákat, csak akkor lehet, véleményem szerint a szerződés ratifikációjáról beszélni. Hogy ez a ratifikáció még ebben az esetben is lehetséges lesz, ezt most nem tudom önnek megmondani, mert még sok adat és dokumentum hiányzik.

Hugelman tanár nyilatkozata erős állásfoglalás a lanai egyezményvel szemben. Másrészt azonban kitér belőle, hogy az elégedetlenkedő keresztényszocialista csoport szívesen látja a magyar-osztrák megegyezést, mert ezt a Csehszlovákiával kötött megállapodások egyensúlyozásának tartja. Mindenesetre azonban az osztrák parlamenti életet Schober kancellár prágai és lanai tárgyalásai nagy válságokba sodorták. Meglehet, hogy a krízis még hetekig fog elhúzódni, mert még hogyha sikerül is paktumot kötni, ezek a megállapodások is csak igen rövid ideig fognak tartani, hogy aztán a válság újult erővel törjön ki.

Szemere Pál.

HIREK

Estebéd az udvarnál. Beogradi tudósítónk telefonálja, hogy Demondi Románia beogradi követe fellegével tegnap este vacsorára volt hivatalos Alexander király öfelségénél.

Helyreáll a rendes vasuti forgalom. Értesülésünk szerint a rendes vasuti forgalom, melyet szénhiány miatt csak nemrégiben erősen redukálni kellett, január 21-én szombat éjjeli 12 órától kezdve újra helyreáll. A vonatjáratok ugyanazon menetrend szerint közlekednek mint két héttel ezelőtt, csupán a reggel hét óra husz percekor induló Beeskerek—Pansevó között közlekedő személyvonat szünetel.

A bírák mozgalma. Beogradi tudósítónk jelenti, hogy a törvényszéki és járásbíróági bírák, akik már több ízben kifejezésüket adták elégedetlenségüknek, rendezetlen anyagi helyzetük miatt, most tiltakozó gyűlésre készülnek. Ilyen gyűlés lesz Novisadon február 5-én, február 15-én pedig a beogradi bírák tartanak tiltakozó gyűlést.

Kedélyes-est a Kaszinóban. A „Mükedvelő Ifjuság” vasárnap este nyolc órai kezdettel kedélyes estélyt rendez a Kaszinóban. A talpalávalót egy jóhírnevű cigányzenekar szolgáltatja. Belépő-díj nincs.

**INTERNATIONAL
BIOSKOP**
AZ ORIENT-SZÁLLÓBAN.

Péntek, január 20-án d. u. 4, 6 és fél 9 órakor.

Szombat, január 21-én este 6 és fél 9 órakor.

Arany korona.

Dráma 5 felvonásban.

Főszerepben: HENNY PORTEN.

A Zsidó Nőegylet bálja. A helybeli Zsidó Nőegylet folyó hó 21-én, szombaton este 9 órai kezdettel tartja idei táncestélyét. A közönség legszélesebb köreiben nagy a készülődés a szombati mulatságra, amely bizonyára olyan jósikerű lesz, mint a nőegyletnek eddigi báljai mind voltak.

A Popova—Karakas hangverseny iránt, amely január 24-én lesz a Kaszinó nagytermében, nagy érdeklődés nyilvánul, ami érthető is, mert a pétervári cári opera szoprán koloratur énekesnője és baritonistája hangversenyeznek. A két szereplő művészek külföldi sikereitől eltekintve, Beogradban, Zagrebben és Ljubljánban oly jelentős sikere volt, hogy nagy várakozással tekinthet a közönség becskerekai szereplésük elé. A lapok mindenütt az elragadtatás hangján írják róluk és bizonyos, hogy a becskerekai zenekedvelő publikumnak ritka élvezetes estében lesz része. Jegyek Mangoldnál.

Kivégezték a Návayak gyilkosát. Budapestről táviratozzák: Ma reggel fél kilenc órakor hajtották végre a Návayak meggyilkolásáért halálra ítélt Engel Lajoson a kötéltálat halálbüntetést. Az elítélt az utolsó pillanatban ezt kiáltotta: „Éljen a proletárdiktatura”.

A Fáklya első száma — mely január 28-ikán jelenik meg — valószínű irodalmi szenzáció lesz. A „Fáklya” az első magyar nyelvű irodalmi revü az SHS. állam területén. A „Fáklya”-t Somfai János szerkeszti a legkiválóbb írók közreműködésével. Előfizetést posta útján kéri beküldeni a kiadóhivatal: Becskerek, Deák Ferenc-utca 7. Előfizetési árak egész évre 80 dinár, félévre 40 dinár, negyedévre 20 dinár. Megjelenik minden szombaton.

Megszüntetik a zagrebi tőzsdét. Zagrebból jelentik, hogy egy beogradból érkezett hír, amely arról szól, hogy a zagrebi tőzsdét megszüntetik, az ottani közgazdasági körökben nagy igalmat keltett. Az egész sajtó a tőzsde bezárása ellen foglalt állást, a szeparatisták sajtó azt írja, hogy ez megint Beograd egy újabb ütése Zagreben, a sajtó többi része azonban a hírt nem tartja valósnak.

Péřity Marinkó apja és felesége a becskerekai fogházban. A kikindai rendőrség tegnap behozta a becskerekai ügyészségre a hírhedt Péřity Marinkónak édesapját Péřity Szevan és feleségét Péřity Bojanát. Mindkettőt a múlt héten tartóztatták le a rendőrség, mert erős a gyanu, hogy egyes tettek elkövetésében aktív szerepük volt. Péřity felesége mindössze 19 éves, de még ennél is fiatalabbnak látszik. Nagy kék szemű bánatosan tekintenek s kissé megrezzen, miko megjelenik a fogházor, hogy átvegye a két foglyot. Péřity Szevan öreg törődött ember, erősen meggörnyedt háttal, állandóan azt hajtogatja: löjjék agyon a fiamat, mert én is azt eszelekedtem, azok után, amiket tett. Péřity Szevan és menyét a napokban hallgatja ki a vizsgálóbíró.

Utleveleket és visumokat leggyorsabban megszerez, minden katonai ügyben eljár, adást-vevést eszközöl a Banatska Trgovačka Agencija Veliki Becskerek, Pupinova ul. 3.

Zártkörű táncmulatság. A veliki becskerekai önkéntes tűzoltó-testület folyó évi február hó 1-én a „Kaszinó” összes termeiben, saját ruházására javára, szépségversennyel, világpostával és serpentincsatával egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti-díj személyenként 30 korona. Kezdeté este fél 9 órakor. A zenét a tűzoltó- és egy vonós-zenekar szolgáltatja.

Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradai pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúžna Banka D. D.), Veliki Becskerek. — Telefon 43. és 47.

A „Novisadi Almanach” most jelent meg Novisadon. Tartalmazza Novisad lakóinak pontos cím- és lakjegyzékét, valamint foglalkozás szerinti névjegyzékét. — Ára 25 dinár. Megrendelhető a kiadónál: Schmoika hírlapterjesztő és hirdető vállalatnál, Novisad, Futoska-utca 24. szám, utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése mellett. Visszontárusítóknak fixvételnél nagy árengedmény.

Az első veliki becskerekai éjjeli őrző- és privát detektív-vállalat M. Dudás p. d. és J. Heingl; Svetozara Markovitya-ut. 1. sz. a. helyiségében működését e hó 6-ikától megkezdte és kéri a n. é. közönség szíves pártfogását. Telefon 248. sz.

Zahvala. Potpisana obitelj najtoplji je zahvaljuje svima onima, koji su ispratili našega nezaboravnoga Friciku do hladnog njevogova groba i iskazali nam prigodom njevove smrti svoje saučesće. Obitelj Novakovich.

A vonaton lelőttek egy kétszeres rablógyilkost.

Át akart szökni Magyarországra.

— Beograd tudósítónk jelentése. —

Beograd, jan. 19.

Két nappal ezelőtt a Sztatina—Osijek között közlekedő vonaton egy esendőjárőr igazoltatta az utasokat, miután a vasúti vonal közvetlenül a magyar határ mentén húzódik. Egy harmadosztályú koscsiban a járőr egy gyanus emberre akadt, akit igazolásra szólított fel. Az idegen erre szó nélkül revolvert rántott elő, a esendőr azonban észrevette, megelőzte és még mielőtt elsütötte volna revolverét, a esendőr lelőtte a gyanus idegent. A nála talált iratokból megállapították, hogy Hlatni Iván a neve és vasmunkás. Különböleg lopott holmit találtak nála, amelyekből megállapították, hogy ezek a tárgyak Sliszae Dragutiné és feleségéé voltak, akiket Sztatínán pár nap előtt meggyilkolva találtak lakásukon. Így megállapítást nyert, hogy a esendőr által lelőtt egyén kétszeri rablógyilkos, aki valószínűleg át akart szökni a magyar határon.

Selyemkalap újdonságok

érkeztek! — Ruhák, pongyolák, bluzok és szveter-garnitúrák dus választékban.

ASZLÁNYI JULIA
kalap- és nődivatterme VEL BECSKEREK,
Nemanjina (Jenő herceg) u. 7. Tunner-ház.

Viharos ülés az osztrák nemzetgyűlésen.

Lemond az osztrák kormány.

Wien, jan. 19.

Az osztrák nemzetgyűlés tegnap tartotta első ülését az új esztendőben.

Az ülés megnyitása után Weisskirchner elnök mindenekelőtt Nyugatmagyarországról szól. Utalt az osztrák alkotmányra, amely szerint Nyugatmagyarország belsejére nézve önálló lesz, ügyeit tartományi gyűlésén saját maga intézi. Reméli, hogy Nyugatmagyarország képviselőit nemsokára üdvözölheti az osztrák nemzetgyűlésen.

Ezután Gürtler pénzügyminiszter indulatos óshangu beszédben visszautasította azokat a gyanúsításokat, amelyek a nagynémetek, főként pedig Wanek képviselő részéről érték a Neue Freie Presseben. Wanek támadását kutmérgezésnek, minden baj forrásának mondja.

Wanek szólaft fel ezután és polemizál Gürtlerrel, közben pedig olyat mondott, hogy a pénzügyminiszterrel nem kívánhatja, hogy délután józan legyen.

A keresztényszociálisták erre óriási lármába törtek ki, amely alig akart lecsillapulni. Közben ilyen kiáltások röpködtek Wanek felé: Gyalázat! Ki kell dobni Waneket! Ki vele!

Wanek folytatja vádaskodó beszédét és azt állítja, hogy a bankhivatalnokok és újságírók a valutabejelentési törvény publikálása előtt informálva voltak a pénzügyi reformról és spekulációjukban aszerint rendezkedtek be.

Wien, jan. 19.

Miután a nagynémet párt nem hajlandó a kormánnyal együtt működni, Schober kancellár a cseh szerződés ratifikálása után beadja az egész kormány lemondását.

Eladó ház

102

fűszer- és rövidáruüzlettel, italmérés-sel, trafikkal, nagy udvarral és kerttel. Alkalmos hely sertéshizlálásra is. Ára teljes berendezéssel és áruval együtt 300.000 K. — Érdeklődni lehet

BÉNI BÉLÁNÁL SUBOTICA,
Nemzeti kávéházban minden d. u 2—5-ig.

Aki abból él, hogy büntetést fizet.

Mióta Wienben az emberek megszokták, hogy százezres tételekben beszéljenek, az osztrák korona állandó esése igen mulatságos helyzeteket teremt. Egy osztrák művész, aki mint néhány nyeni lap rajzolója, Hollandiában tartózkodik, például abban a szerencsétlen helyzetben van, hogy osztrák koronában kapja fizetését. Tudni kell ugyanis, hogy egy hollandi forint cca 3500 korona. Így könnyen elképzelhető, hogy mennyi pénze marad, amikor az osztrák koronát hollandi forintra váltja be. A helyzetet azonban súlyosítja az, hogy a népszerű rajzolóknak naponta tíz-tizenöt levelet kell hazaküldeni. A hollandi portóköltség azonban küldeményenként 45 osztrák koronába kerül és így a művészek naponta 5—6000 korona postaköltsége lenne. Ő tehát a kérdést a következőképpen oldotta meg. A skicceit tartalmazó leveleket egy wieni barátjának küldte el egyetlen borítékban, bélyeg nélkül. barátja ezért Wienben néhány osztrák-korona pénzbüntetést fizetett és azután a leveleket helyben feladta rendeltetési helyükre. A hollandiában élő művész ezért a szíveségért naponta 1000 osztrák koronát küldött a barátjának, aki így havi 30.000 korona jövedelemre tett szert. A festőművész pedig Amsterdamban naponta 4—5000 koronát takarított meg. Ez az eset, amennyire mulatságos, éppen egy jellemző azokra az abnormális állapotokra és egészségtelen eltolódásokra, amelyeket az európai valutaháboru idéz elő.

A kiadóhivatal telefonja ... 21.

A szerkesztőség telefonja 281.

Helybeli nagyobb vállalatnál

biztos jövedelemre

számíthat agilis ügynök.

Ajánlatok „Biztos jövedelem” jellegére eddigi működés megjelölésével a Torontál kiadóhivatalába küldendők.

2428

Nagymennyiségű dupla rafinált

fehér petróleum

érkezett, nagyban és kicsinyben legolcsóbb árban kapható

a SRPSKA POLJOPRIVREDNA BANKA D. D. nál

Telefon 212. Vel. Becskerek. Telefon 212.

Fakereskedőknek

nagybani behozatal erdélyi deszka vagonkételekben Zsombolyán át, hajótételekben Orsova és Galacon át.

Asztalos- és építőáru, staffli, lécs és épületfa, dimenziósfa,

az általánosan ismert

95

GRASSL, SCHENK wieni cég palotailvai termelésből.

Tessék ajánlatot kérni a cég S. H. S. képviselőjétől:

Spitzer József fakereskedőtől Velika Kikinda.